

**25.–31. oktober 2020: Mednarodni teden preprečevanja zastrupitev s
svincem
POSPEŠIMO GLOBALNO OPUŠČANJE SVINČENE BARVE**

**BAN LEAD
PAINT**

Ravne na Koroškem, 23. oktober 2020 – Med 25. in 31. oktobrom bo potekal že 8. mednarodni teden preprečevanja zastrupitev s svincem. Kot vedno bo tudi letos glavni poudarek na odpravi svinčene barve. Prodaja in proizvodnja svinčenih barv je namreč še vedno dovoljena v 60% držav sveta. To predstavlja trenutni in prihodnji vir izpostavljenosti svincu otrok in zaposlenih v industriji barv. Globalno zavezništvo za odpravo svinčene barve, ki deluje v okviru mednarodnega programa za kemijsko varnost Svetovne zdravstvene organizacije (SZO), letos poziva k pospešitvi opuščanja svinčene barve v svetu. To je dosegljivo s sprejemanjem ustreznih predpisov in izvajanjem nadzora nad njihovim izvajanjem.

Območna enota (OE) Ravne Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) redno sodeluje v kampanji. Zaradi specifične situacije smo letos prisiljeni izpustiti delavnice »Igrajmo se zdravje« v vrtcih Zgornje Mežiške doline. Bomo pa pripravili in vrtcem ter staršem otrok poslali različne informativne materiale z nasveti, kako zmanjšati izpostavljenost otrok svincu iz okolja. Računamo tudi na pomoč lutke Mici, ki bo kmalu prvič nastopila na tej spletni strani.

Svinec je toksična kovina, ki je zaradi velike uporabnosti v bivalnem okolju ljudi zelo razširjena. Ima številne škodljive vplive na zdravje, zlasti na nevrološki, kardiovaskularni, prebavni in hematološki sistem. Majhni otroci so še posebej ranljivi, ker so bolj izpostavljeni od odraslih in ker svinec škodljivo vpliva na možgane v razvoju.

Odprava svinčene barve ima ključno vlogo pri doseganju vsaj dveh ciljev trajnostnega razvoja in sicer:

- znižanje smrtnosti in obolevnosti zaradi kemičnega onesnaženja zraka, vode in tal do leta 2030;
- do leta 2020 doseči okolju prijazno ravnanje s kemikalijami in vsemi odpadki in znatno zmanjšati njihov izpust v zrak, vodo in tla ter s tem njihove škodljive vplive na zdravje ljudi in okolja.

V tem duhu je lahko povzamemo namen letošnjega mednarodnega tedna preprečevanja zastrupitev s svincem v treh točkah:

- ozaveščati o vplivih izpostavljenosti svincu na zdravje;
- poudariti prizadevanja držav in partnerjev za preprečevanje izpostavljenosti svincu;
- pozivati k nadaljnjim ukrepom za sprejetje ustreznih predpisov za odpravo svinčene barve v posameznih državah.

Življenje s svincem: Svinec v Zgornji Mežiški dolini

V Sloveniji se s problematiko svinca precej srečujemo. Najpogosteje v povezavi z onesnaženo zemljo na otroških igriščih. Industrijsko onesnažena tla so v preteklosti prepogosto našla pot v bivalno okolje, kjer so kasneje zrasli objekti oz. so površine dobile namembnost, ko je takšno onesnaženje postalo potencialno tveganje za uporabnike. Te površine je potrebno sanirati in urediti na način, da je tveganje za zdravje uporabnikov zmanjšano na minimum. To pa ni enostavno in tudi ne poceni.

Zgornja Mežiška dolina je zaradi dolgoletne tradicije pridobivanja in predelave svinca z njim močno obremenjena. **Največ svinca je naloženo v tleh, od koder najde pot v zrak, vodo in prehrano.** Preko vseh teh poti so otroci lahko izpostavljeni svincu, zato je pomembno izogibanje prašenju ter dobra higiena – od umivanja rok, pranja hrane, do ureditve vzdrževanja in čiščenja bivalnih prostorov.

Ob mednarodnem tednu preprečevanja zastrupitev s svincem bomo v pandemičnem obdobju naše aktivnosti nekoliko prilagodili. Pripravili bomo kratka sporočila, kako se izogniti oz. zmanjšati izpostavljenost otrok svincu in jih poslali vrtcem ter staršem mlajših otrok. Pripravili bomo kratek informativni filmček v povezavi s problematiko izpostavljenosti otrok onesnaženemu prahu in ga objavili na tej spletni strani.

Kar se tiče zakonodaje, ki se dotika varovanja zdravja ljudi pred nevarnimi kemikalijami pa zgolj pripomba, da svinec nima v telesu nobene pozitivne funkcije in bi bilo prav, da ga v tem večji meri izločimo iz trga. Izločimo ga iz kozmetike, nakita, živil in gradbenega materiala. Zgolj s preategorizacijo naravnega materiala ali odpadka v gradbeni material nevarne lastnosti ne izginejo. Nevarni elementi svinec, kadmij, arzen itd.. v materialu ostanejo, za oceno tveganja pri uporabi tovrstnih materialov pa predlagamo tem bolj konservativne pristope z uporabo različnih scenarijev možne izpostavljenosti, ker je to pravi način, da lahko govorimo o varnosti za zdravje uporabnikov.

Povezava: <https://www.who.int/news-room/events/detail/2020/10/25/default-calendar/international-lead-poisoning-prevention-week-2020>